

ADAMCSIK KATALIN

A BÍRSÁG

Semmije sem volt, csak a rozoga kis háza, meg a tehene. A férjét régen eltemette, még Csernobil után két évvel. Még ma is élhetne, de behívták. És akit 1986-ban behívtak, annak mennie kellett. Munkásokat szállított: reggel be a zónába, este, munka után pedig a szállásra. Kártérítést ígértek, mikor beteg lett... De az orvosok megállapították, hogy nem a sugárzás okozta a halálát, így az özvegy egy kopijkát sem kapott. Ha mindenkinek, aki a katasztrófa következtében lett beteg, fizetnének, már eladósodott volna az ország... így is el van, nem engedhet meg magának olyan luxust, mint a kompenzáció. Amúgy is... Az nem az Ukrajna hibája, hiszen akkor még a Szovjetunió címere ragyogott felettünk...

Sura néni mégsem panaszkodott. Ott volt az omladozó háza végén egy pár szotek kert, na meg a téhen. Abból a kis tejből és zöldségből sikerült annyit árulni a városban, hogy ne haljon éhen, és ne is fagyjon meg. Mert a minimális nyugdíj, amit kapott, a gyógyszerre sem volt elég. Magas vérnyomás, szívelégtelenség...

– Nem is meglepő ennyi tragédia után – szólta a felcser, mikor rosszul lett a templomban. Majd felírta a gyógyszert, amit a lánya ment el kiváltani.

Amúgy is ment volna, a kis Tárásznak is kell az orvosság. Ha meg tudnák műteni, nem kéne... De ahhoz még nagyon sok pénzre volna szükség. Szerveztek már gyűjtést is, Tánya elment mindenféle segélyszervezethez, de alig pár ezer hrvnya gyűlt össze. Azt meg már rég elköltötték gyógyszerre meg terápiára. Meg aztán az apja is lopott belőle, itatra. Akkor Tánya kidobta a ruháit az utcára. A férj meg összeszedte, és elment. Ennek már fél éve. Azóta Tarasz nem hallott az apjáról, de nem is igen kérdezett felőle. Tánya azt a keveset, amit keres, igyekszik beosztani, hogy legalább gyógyszerre meg ételre fussa belőle a hó végéig.

– Ha nem lenne maga meg a tehene, már éhen haltunk volna! – mondogatja gyakran az anyjának, lesütött szemmel. Mert szégyelli, hogy ilyen helyzetbe kerültek, sajnálja, hogy egy ilyen rongy emberhez ment... Azt is, hogy a fia beteg.

– Most meg még ez a koronavírus is... Már egyéb nem is hiányzott. Most bezárja a rendelőt a fogorvos, nem kell takarító...

– De valami kis pénzt csak ad?

– Nem tudom, anyám, tán a minimálbér hatvan százalékát.
 – Akkor emelek a tej árán... A bolti így is drágább, pedig az tehenet se látott!
 – Akkor meg rajtunk marad... Azt hiszi, hagyják majd árulni? Azt mondják, a piacokat bezárják, talán hónapokra!

– És akkor mit fognak enni az emberek?
 – A szupermarketek nyitva lesznek....
 – Hát ott nem támad a korona?
 – Nem tudom, de ezt hallottam.
 – A tejet muszáj eladni. Én amúgy se a piacon árulok, hanem az út szélén.
 – Biztos arra is van már törvény. Kesztyű meg maszk az biztosan kell, anélkül az utcára se lehet menni.

– Bekötöm a számat a kendőmmel. Kesztyűt meg hoztál a fogorvostól.
 – Csak nagyon vigyázzon, ha jön a rendőr, pakoljon össze! Vigye a tehen papírjait, amit az állatorvos írt!

– Jól van.

– Ha a Jó Isten megsegít, a déli busszal jövök!

– Ha elad mindent, vegyen pár deka cukorkát Tárászknának...

– Minek mondd, lányom? Tudod, hogy sose jövök üres kézzel...

Valahogy aznap nem ment a tej. Alig sétált pár ember az utcán, pedig Sura néni a piac bejáratánál, a legforgalmasabb helyen árult. De most a piac is zárva. A kapujára ki van akasztva a tábla, rajta csupa nagybetűvel: KARANTÉN.

– Még annyit sem árultam, hogy hazafelé buszjegyet vegyek. Hol van még a cukorka ára? De hát az a szegény beteg kisunokám egész nap arra vár. Reggel még emelni akartam az árán... De már tizenegy óra! 17 hrivnya helyett ma 15-ért adom a tejet.

– Akció! Akció! Friss házi tej 15 hrivnyáért! Jó zsíros, reggeli fejes!

– Hogy a túró mamám? – fordult egy fiatalember a vénasszonyhoz.

– Ma azt is olcsóbban adom – hangzott a válasz.

– Aligha, nagyi. Polícia. Meg fogom büntetni Ukrajna büntető törvénykönyvének 43. cikkelye alapján.

– Ugyan már, fiam, ne vicceljen. Maga nem milicista. Nincs is egyenruhája.

– Nem, az nem vagyok. Ugyanis itt nincs milícia. Ebben az országban Policia van. Én pedig civil ruhában vagyok, hogy hatékonyabban leleplezzem az ilyen törvényszegőket, mint maga. Ekkor a zakója zsebéből elővette a jelvényt, majd egy tollat és a büntetőcédulát.

– Fiam, ne büntessen meg! Maszk van rajtam, kesztyű...

– Akkor is tilos itt árulni. Vagy nem tud olvasni, ott a kapun: KARANTÉN!

– Azt hittem, az csak a piacra vonatkozik... Drága fiam.... öreg vagyok, bolond, nincs televízióm, nem hallottam a híreket...

– Neve? Lakhely? – a fiatal rendőr úgy tett, mintha nem is hallaná Sura néni könyörgését.

– Az unokám beteg. Nagyon beteg! A lányommal ketten neveljük, alig jut ennivalóra!

Hallja, fiam? Ne büntessen meg... Odaadom az összes tejet, a túrót, a tejfölt is viheti!

Erre már felnézett a rendőr, és gúnyos vigyorral válaszolt:

– Azt hiszi, Ukrajnában tejjel meg lehet venni a rend őreit?

Sura néni nagyon dühös lett.

– Miért, dollárral meg lehet?

– Az magának úgyszincs... Úgyhogy írja szépen alá, hogy átvette a stráfot, vagy kiírok még egyet, amiért akadályoz a munkavégzésben!

– Fiam. Nekem nincs miből kifizetni. Esküszöm, hogy még a buszra se árultam ma... A falu több mint négy kilométerre van...

– Akkor miért nem ott talál magának kontóst? Miért mászik be a városba a tejével karantén idején?

– A faluban majdnem mindenki tart tehenet. Ott nincs kinek eladni. Könyörgöm magának, büntessen meg mást, olyat, aki gazdag, aki ki tudja fizetni...

– Azt is megbüntetem, ne féljen. Akárcsak magát.

– Az én tehenem egészséges, minden oltást megkapott! Többet nem jövök, csak most engedjen el!

– Írja alá! Most! – ordított a rendőr, akinek elfogyott a türelme.

Sura néni elvette a papírt és elkezdte olvasni.

– Tizenhétezer hrivnya! Fiam, én mióta élek, ennyi pénzt egyben nem láttam!

– Na akkor most fog, amikor befizeti! Ha még egyszer elkapják, még nagyobb lesz a bírság! Vizontlátásra! Egy példányt zsebre tett, egyet Sura néninek adott a büntető cédulából.

A nyugdíjas lába a földbe gyökerezett. Magában ismételte, mint aki nem fogta fel: tizenhétezer... tizenhétezer...

Összepakolta a portékáját, és gyalog indult haza. A súlyos táska véresre vágta a kezét, de ő nem érezte. Minden gondolata csak a büntetés körül forgott. Miből, hogyan fogja befizetni.

– Az ezer liter tej... Naponta 10 litert fejek... De most úgy sem tudom eladni! Még ha el is adnám... enni akkor is kell! Ha meg a tehenet eladom,

miből fogunk élni? Meg az a sok gyógyszer Tárásznak... Úristen, a cukorka! Egész estig sírni fog az a szegény....

Már esteledett, mire hazaért. Tánya meg a kisfiú már a kapuban várták.

– Már indulni akartam a keresésére! Nem járt a busz?

– Mami! Kuku! Kukorka! – szegezték rá egyszerre a kérdéseket.

– Nem árultam semmit... Nem volt buszra, cukorka sincs, ne haragudj, csillagom! – csókolta meg az akkorra már bömbölő kisfiú fejét.

– Hazacipelte ezt a nagy táskát? Hát ez megvan húsz kiló! Véresre vágta a kezét! – hüledezett Tánya.

– Nem baj... Nem fáj... Elfáradtam.

– Menjen, feküdjön le, de előbb egyen. Főztem zöldséglevest.

Sura néni nem válaszolt, csak bement a házba. Lemosta a vért a kezéről, és lefeküdt. Elővette a bírságot a kezéből, és egyre csak nézte, mint aki még most sem hiszi el, hogy ez vele történt. Aztán lehunyta a szemét, és elaludt.

Örökre. Kezében a büntetőcédulával.

